זון אויפגאנג — 8.15.
זון אונטערגאנג — 4.26.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
שטאבליירט אין 1910
רערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואכרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
וואלקנדיק, מילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. No. 273. Winnipeg, Wed. Dec. 10, 1930. — Published Daily except Saturday and Sunday. — רערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. — מיטוואך, כ׳ כסלו, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY DEC 17 1930 ASTOR

ערנסטער סכסוך צווישן מאסקווער און אוקראי-נער קאמזעט

גייען זיך פאנאנדער אין אידישע קאלאניזאציע מעטאדן

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

מאסקווע, דעצ. 10 (איטא). — אן ערנסטע שפאלטונג צווישן דעם קאמזעט אין מאסקווע און דעם אוקראינער קאמ־זעט איז דא אנגעסירט געוואָרן.

דער סכסוך איז אויסגעבראכן איבער דעם באשלוס פון׳ם אוקראינער קאמזעט צו קאלאניזירן אידן אויפ׳ן לאנד ארום די שטעפלאך. דער מאסקווער קאמזעט, און אויך דער אזעמ, וועלכע זיינען פאר־אינטערעסירט אין דער קאלאניזאציע פון ביראַ־בידזשאן און קרים, זיינען שטארקע קעגנער פון׳ם שטעפלדיקן קאלאניזאציע פלאן, ווייל דאס וועט שלעכט ווירקן אויף דער קאלאניזאציע פון קרים. שוין ניט רייד־ניק וועגן ביראַ־בידזשאן.

מיין סטריט בריק וועט באלד געבויט ווערן

אראנזשמענטס ווערן איצט געמאכט אז דער מיין סטריט בריק, איבער׳ן אסי־ניבאין טייך, זאל געבויט ווערן אזוי שנעל ווי מעגלאך. די צייט וועט געווי באַ־שטימט ווערן ביי א זיצונג פון סיטי קאונסיל היינט אוונט.

גרייט זיך צו ווערן דייטשער דיקטאטאר

אדאלף היטלער

באריכט אז היטלעריסטן אָרגאַניזירן זיך פאר אן אויפשטאנד אין דייטשלאנד

"וועלט אם אבענד" באריכטעט פון ראיעלע קוואלן, אז היטלער איז גרייט צו מאכן "פוטש" באלד, און אז ער פירט אָן פראַ־פאנאנדע צווישן פאַליציי און מיליץ

בערלין, דעצ. 10 (איטא). — ערנסטע איצט די "שטורעם אפטיילונגען" פון דער היטלעריסטישע פאסירונגען ווערן דא דער־וואַרטעט ווידער די טעג, ווייל, ווי ס׳איז אנטדעקט געוואָרן, פלאנעווערן היטלער א "פוטש", וואס זאל אים מאכן פאר דיק־טאטאר פון דייטשלאנד.

די דאזיקע אנטדעקונג האט געמאכט די קאמוניסטישע צייטונג "וועלט אם אבענד", וועלכע פארזיכערט, אז זי איז גוט אינפארמירט וועגן דעם וואס עס קומט פאר הינטער די קולישן ביי היטלערס פארטיי.

אונטער׳ן קעפל "היטלער גרייט פאר דער אטאקע", זאגט די צייטונג, אז פון אבסאלוט ראיעלע קוואלן איז איר באַ־אקנט אז ענדערונגען זיינען געמאכט גע־וואָרן אינ׳ם לאנד פון דער נאציאנאל־סאציאליסטישער פארטיי, מיט׳ן צוועק דורכצופירן א באלדיקן "פוטש".

דער טייל פון דער פארטיי, וואס האט געפאדערט א באלדיקן "פוטש", באריכ־טעט די צייטונג, האבן געוואונען דעם קאנטראל, און די איבעריקע נאציאנאל־סאציאליסטן, די מעסיקערע, מורא האבנ־דיק פאר א שפאלטונג אין די איגערע רייען פון דער פארטיי, האבן זיך אונטער־נעגעבן.

ווי די צייטונג באריכטעט, פרובירן

בודזשעט קאמפיין מוז נאך שאפן 45 טויזנט דאלאר

לויט א באריכט פון דער "פעדעריי־טער בודזשעט באָרד" איז ביז היינטיקן טאג דערגרייכט געוואָרן די סומע פון 3 מיליאָן אוונט, אין רום 1. פרץ־אינסטיטוט. דער־אָרגאניזאטאר, א. קירזנער, וועט באריכטן פון די קלאקמאכער יוניאנס אין טאראנטא און מאנטרעאל און וועט אנציינען די פלענער פאר א שטאר־קער אינטערנעשאנאל קלאקמאכער יר־ניאן אין וויניפעג.

קריגס שיפן ביל גוטגעהייסן אין סענאט

וואשינגטאן, ד. ק., דעצ. 9. — דער אמעריקאנער סענאט האט נעכטן גוט־געהייסן און האט אריינגעשיקט אין קאנגרעס דעם דריטסן מיליאָן דאָ־לארדיקן קרינס־שיף מאדערניזאציע ביל, וואס איז פארגעשלאגן געוואָרן פון סע־נאטאר ריד, רעפובליקאנער, פון פענ־סילוויינא.

סענאטאר ריד איז געווען איינער פון די דעלעגאטן פון אמעריקע צו דער לאנ־דאנער קאנפערענץ.

אמעריקאנער בהמות ווערן גע־קארמעט מיט ווייץ דעם ווינטער

וואשינגטאן, ד. ק., דעצ. 9. — אז בהמות האבן א בעסערן מזל אין אמע־ריקע פון מענשן, קאן מען זעען פון דעם פאלגנדיקן פאקט:

אין דער צייט ווען אין די פאראייניק־טע שטאטן ניינען ארן סמיליאָנען מענשן און שטארבן דריי מאל א טאג פאר הונ־גער מיט זייערע פרויען און קינדער, ווערט אָפּגעשאצט, אז היינטיקס יאר וועלן די בהמות אין אמעריקע אויפעסן 236 מיליאן בושל ווייץ, אין פארגלייך מיט 96 מיליאן בושל פון לעצטן יאר.

ווי עס איז צו זעען פון דעם דאזיקן באריכט, זיינען מענשן קנאפערע יחסנים פון בהמות. קיינעם טוט ניט ווייַ פאר זיי. ווען א בהמה פארליינט מיט׳ן קאפ, דערפילט אימיצער א פינאנציעלן פאר־לוסט, אבער ווען אן ארבעטסלאזער פאלט פאר הונגער, איז עס ווייזן אויס, א געווינס פאר דער געזעלשאפט אויף וועמען ער איז געפאלן צו לאסט.

גיט אונז אידישע וואנדערער, איז רוף פון ביראַ בידזשאן קיין מאסקווע

מאסקווע, דעצ. 10 (איטא). — "ניט אונז אידישע וואנדערער", איז דער רוף וואס איז אנגעקומען פון ביראַ בידזשאן צום מאסקווער "אזעט".

דער "אזעט" דערקלערט אז פאר דעם פארגאנגענעם זומער האט מען געזאלט שיקן 500 אידישע פאמיליעס קיין ביראַ־בידזשאן, אבער בלויז 300 זיינען אהין געפאָרן. פון די דאזיקע 300 זיינען בלויז 100 פאמיליעס דארט געבליבן און די אי־בעריקע זיינען צוריקגעקומען אנטוישטע. מיט דעם דערקלערט זיך דער פאקט, וואס אנשטאט צו פארזיין 605 העקטאר לאנד זיינען בלויז פארזייט געוואָרן 150 העק־טאר.

אינדישע רעדנערן אין קאנאדע

קארנעליא סאראבדזשי, פון קאלקו־טא, איינע פון דער באַרימטער גרופּע פון פארסי שווערסטער, מאכט איצט א טור איבער קאנאדע, ריידנדיק אויף דער טעמע "היינטיקע פראבלעמען פון אינ־דיע". זי איז אן אנהיינגערן פון ענ־לאנד.

שרייבער פאראיין פאר־זאמלונג זונטאג

א פארזאמלונג פון דעם הינג אידישן שרייבער פאראיין וועט אפּפעהאלטן ווע־רען דעם קום, זונטאג, דעצ. 14טן, 9 אוונט פונקט, ביי ש. מילער, 152 באַ־ראוס עווע.

י. ראבינאוויטש וועט האלטן אן איינ־לייטונג אויף דער טעמע "דאס קינסט־לערישע ווארט", נאך וועלכער עס וועט דורכגעפירט ווערן א דיסקוסיע.

—(::)—

קלאקמאכער פארזאמלונג היינט אוונט

א פארזאמלונג פון אלע קלאקמאכער ווערט פארגרופן אויף היינט (מיטוואך), 8.30 אוונט, אין רום 1, פרץ־אינסטיטוט. דער־אָרגאניזאטאר, א. קירזנער, וועט באריכטן דע קלאקמאכער יוניאנס אין טאראנטא און מאנטרעאל און וועט אנציינען די פלענער פאר א שטאר־קער אינטערנעשאנאל קלאקמאכער יר־ניאן אין וויניפעג.

בוידזשעט קאמפיין מוז נאך שאפן 45 טויזנט דאלאר

לויט א באריכט פון דער "פעדעריי־טער בודזשעט באָרד" איז ביז היינטיקן טאג דערגרייכט געוואָרן די סומע פון 3 מיליאָן אוונט, אין רום 1. פרץ־אינסטיטוט. דער־אָרגאניזאטאר, א. קירזנער, וועט באריכטן פון די קלאקמאכער יוניאנס אין טאראנטא און מאנטרעאל און וועט אנציינען די פלענער פאר א שטאר־קער אינטערנעשאנאל קלאקמאכער יר־ניאן אין וויניפעג.

קריגס שיפן ביל גוטגעהייסן אין סענאט

וואשינגטאן, ד. ק., דעצ. 9. — דער אמעריקאנער סענאט האט נעכטן גוט־געהייסן און האט אריינגעשיקט אין קאנגרעס דעם דריטסן מיליאָן דאָ־לארדיקן קרינס־שיף מאדערניזאציע ביל, וואס איז פארגעשלאגן געוואָרן פון סע־נאטאר ריד, רעפובליקאנער, פון פענ־סילוויינא.

סענאטאר ריד איז געווען איינער פון די דעלעגאטן פון אמעריקע צו דער לאנ־דאנער קאנפערענץ.

אמעריקאנער בהמות ווערן גע־קארמעט מיט ווייץ דעם ווינטער

וואשינגטאן, ד. ק., דעצ. 9. — אז בהמות האבן א בעסערן מזל אין אמע־ריקע פון מענשן, קאן מען זעען פון דעם פאלגנדיקן פאקט:

אין דער צייט ווען אין די פאראייניק־טע שטאטן ניינען ארן סמיליאָנען מענשן און שטארבן דריי מאל א טאג פאר הונ־גער מיט זייערע פרויען און קינדער, ווערט אָפּגעשאצט, אז היינטיקס יאר וועלן די בהמות אין אמעריקע אויפעסן 236 מיליאן בושל ווייץ, אין פארגלייך מיט 96 מיליאן בושל פון לעצטן יאר.

ווי עס איז צו זעען פון דעם דאזיקן באריכט, זיינען מענשן קנאפערע יחסנים פון בהמות. קיינעם טוט ניט ווייַ פאר זיי. ווען א בהמה פארליינט מיט׳ן קאפ, דערפילט אימיצער א פינאנציעלן פאר־לוסט, אבער ווען אן ארבעטסלאזער פאלט פאר הונגער, איז עס ווייזן אויס, א געווינס פאר דער געזעלשאפט אויף וועמען ער איז געפאלן צו לאסט.

בודזשעט קאמפיין מוז נאך שאפן 45 טויזנט דאלאר

לויט א באריכט פון דער "פעדעריי־טער בודזשעט באָרד" איז ביז היינטיקן טאג דערגרייכט געוואָרן די סומע פון 3 מיליאָן אוונט, אין רום 1. פרץ־אינסטיטוט. דער־אָרגאניזאטאר, א. קירזנער, וועט באריכטן פון די קלאקמאכער יוניאנס אין טאראנטא און מאנטרעאל און וועט אנציינען די פלענער פאר א שטאר־קער אינטערנעשאנאל קלאקמאכער יר־ניאן אין וויניפעג.

אידיש מיידל, אנגעקלאגט אין העלפן וויראזובס פלעגער באַ־פרייען זיך פון טורמע, ריינגעוואשן

ראזע לעווענטאל, וועלכע האט באגלייט מרס. וויראזוב ווען יענע זאל האבן אָפּ־געפירט אין געפענגעניש צו איר מאן א סלאַי איינעמאכטס, אין וועלכן עס זיי־נען געווען באהאלטן זעגלאך אויף איר־בערשניידן די גראטעס, — איז פונ׳ם גערישט ריינגעוואשן געוואָרן פון דער קלאגע אין באטייליקן זיך אין דער פאר־שווערונג. זי איז פארטידיקט געוואָרן פון מאנטע איזראעלס.

ראזע האט דערציילט, אז זי האט גע־וואוינט אין 632 פלאָרא עווע. און מיט א צאל וואכן צוריק האט זי פארלאזן איר היים און איז אוועק ארבעטן. זי האט געוואוינט ביי מרס. וויראזוב, העלפנדיק איר אין זהויז ארבעט פאר איר עסן. זי האט באגלייט מרס. וויראזוב, אביר זי האט גארנישט ניט געוואוסט פון די זעגלאך.

מרס. וויראזוב איז פארארטיילט גע־וואָרן צו א דזשורי פראצעס, און זי זיצט דערווייל, ביז די סומע פון 20 טוי־זענד דאלאר ערבות וועט צוגעשטעלט ווערן.

—(::)—

געדיכטער טומאן הילט איין לאנדאן

לאנדאן, דעצ. 10. — לאנדאן איז איינגעהילט אין דעם געדיכטסטן טומאן אין יאָרן, אזוי אז ס׳איז שווער צו זעען די איינענע האנט אין נאס. דער פארקער אין שטאט און אומגענעגט איז איינגאנצן פארקריפלט, און די געשעפטן זיינען פאַ־דאליירט.

—(::)—

היינט פארזאמלונג פון אינדוס־טריעלע פאר ארבעטער

היינט, 8.30 אוונט, וועט אין פרייהייט טעמפל פארקומען א וויכטיקע פארזאמ־לונג פון פארערס, פארדונפן פון דער אינ־דוסטריעלער יוניאן. די יוניאן גרייט זיך צו א קאנפערענץ פון שאפ דעלעגאטן, און א רייע שאפ מיטינגען ווערן פארדונען פאר דעם צוועק.

ווינטער אידישע ארבעטער פארבליבן אָן ארבעט, ווען פאבריקן שליסן זיך

ווארשע, דעצ. 10 (איטא). — טויזנ־טער אידישע ארבעטער אין לאדז און הונ־דערטער ארבעטער אין וואלין זיינען ארויסגעוואָרפן געוואָרן צוליב דער גע־דריקטער עקאנאמישער לאגע אין לאנד.

ווייז קאָמיסיע שטימט אין צום פלאן אָפּצושטעלן אינגאנצן די אימיגראַ־ציע אויף צוויי יאָר

וואשינגטאן, דעצ. 10 (איטא).— מיט 8 שטימען צו 5 האט די אימיגראציע קא־מיסיע פון הויז גוטגעהייסן דעם פלאן אפּצושטעלן אינגאנצן די אימיגראציע אין די פאראייניקטע שטאטן אויף צוויי יאר צייט.

אן אויסנאם ווערט אבער געמאכט פאר אלע ווייבער און מינדעריאָריקע קינדער פון אמעריקאנער איינוואוינער, וועלכע זיינען אריינגעקומען אין לאנד אויף א געזעצלאכן אופן, וואס וועלן ווייטער אריינגעלאזן ווערן אין לאנד אין די גרע־ניצן פון דער קוואטא, בתנאי אבער, אז די דאזיקע קאטעגאריע זאל זיך האבן גע־ווענדעט נאך וויזעס ביי די קאנסולן פאר האלבער נאכט נעכטן.

דער ביל איז נאך אפן צו אמענדמענטס און נאכדעם ווי ער וועט ענדגילטיק אנ־נעמען ווערן פון דער אימיגראציע קא־מיסיע, וועט ער איבערגעגעבן ווערן צום קאנגרעס פאר געזעצגעבונג.

די הויז קאמיסיע האט נעכטן אויף באַ־שלאסן אויסצושליסן פון דער קוואטא מענער פון אמעריקאנער ביירגערס וועל־כע האבן חתונה געהאט פאר האלבער נאכט נעכטן.

דער שאטאט דעפּארטמענט האט באַ־ריכטעט, אז 26,400 ווייבער און מינדער־יאריקע קינדער פון פרעמדגעבארענע איינוואוינער האבן זיך שוין ביז איצט פארערגיסטרירט פאר וויזעס.

די קאמיסיע האט־ווידער א זיצונג היינט, און קאנגרעסמאן דיקשטיין האט אנגענומען, אז ער וועט פארזיצן דעם קאמף פאר פארלייגנגערן די צייט פאר רעגיסטראציע.

אזוי ווי דער ביל איינגאנצן איז נאך ניט אפּגעשטימט געוואָרן, וועלן נאך אפשר אייניקע פון די אויסגערעכנטע פונקטן געגעבדערט ווערן.

פוילישער פראספעקטאר געווינט א פארמענ אין ווייטן צפון, אבער דערווייל פארלירט ער זיין כלה וואס ער האט געלאזן אין מאנטרעאל

מאנטרעאל, דעצ. 10. — יאן סטאר־נישעווסקי, א פאליאק, איז געקומען קיין קאנאדע פון 10 יאר צוריק. ווי די מייס־טע אימיגראנטן איז ער געווען אריים און עלנט, אן ער איז געווען זייער צר־פרידן און גליקלאך, ווען דאס מזל, אינם פנים פון א יונג פוילישן מיידל, מיט׳ן נאמען יאנעצקא, האט צו אים אַ שמייכל געטאן.

יאנעצקא האט אויפגעהאלטן א באַר־דינג הויז אין איינעם פון מאנטרעאלער גענגטן, און זי האט דעם עלנטן לאנדס־מאן אירן מקרב געווען און אויסגעהאלטן מיט וואס זי האט נאר געקאנט.

אבער יאן האט באקומען ארבעט אין די וועלדער פון וויינטן צפון, און ער האט געמוזט פארלאזן מאנטרעאל און דאס מיידל וואס האט זיך אים איינגעבאקן אין הארצן. דארטן האט ער זיך פאראינ־טערעסירט מיט גאלד גרעבעריי, האט אנטדעקט א רייכן "קליים", וועלכן ער האט פארקויפט פאר 75 טויזנט דאלאר.

מיט זיין פארמענן אין די הענט איז ער געקומען קיין מאנטרעאל, גרייט צו לייגן זיין הארץ און זיין פארמענן צו יאנעצקאס פיס. צו זיין גרויס באדויערן האט ער אויפ׳ן ארט וואו יענעצקאס

נייער פאסטמאסטער דזשענעראל האט אָפּגעזאָגט אסך פאסטמאסטערס

אטאווא, דעצ. 10.— זינט ארטור סאוו פאסטמאסטער דזשענעראל, האט איבער־גענומען דעם פאסטאפיס דעפּארטמענט לעצטן אוגוסט, זיינען אפּגעפיל פיל פאסט־מאסטערס פארבליבן געוואָרן מיט אנדערע קאנטיק צוליב זייער פארטיי אנגעהערי־קייט.

און די צאל פון אזעלכע מוז זיין גרויס, איז צו זעען דערפון, וואס אפילו קאנסער־וואטיוון דעפּארטמאנט זיינען אויפגעבראכט און סטראשען, אז זיי וועלן אויפהויבן די פראגע ווען די סטיע פון׳ם פארלאמענט וועט זיך עפענען.

איינער פון די וויכטיקסטע קאנסער־וואטיוון׳ פירער וואס האט זיך פאראינ־טערעסירט אין דער פראגע, איז ארמאן דעווארן, דעפיוטי ספיקער פון הויז, און ער האט אוועקגעשטעלט אויפ׳ן סדר־היום פון הויז די אנפראגע, למאי דער פאסט־מאסטער דזשענעראל האט אָפּגעזאגט א סך פאסטמאסטערס אין זיין איינענעם באצירק, ניט געפינענדיק אפילו פאר נוי־טיק צו באראטן זיך מיט דם אין וועגן דער פראגע. ער באטראכט עס ווי א ברוך פון׳ם "סיוויל סערוויס" אקט, וואס האט געזאלט מאכן א סוף צו דער אויסטיילונג פון רעגירונגס שטעלעס צוליב פאליטישע טעמים..

פראָפעסאָר דזשענעראל אין אמעריקע

אינגאַרירט ענגלישן פראָטעסט קעגן ענגלישע "בראָדקעסטס"

לאנדאָן, דעצ. 10. — לעצטן אוונט איז אין ענגלאנד ווידער געהערט געוואָרן א מאסקווער ראדיאָ פראגראם אין ענגליש, ניט געקוקט אויף אויסערן מיניסטער הענדערסאנס פּראָטעסט צו דער סאוועט רעגירונג קעגן אן ענגלאכן פראגראם פאר־שפּרייט אנומלט.

די רעדע אויף דער ראדיאָ, געמיינט פאר די בריטישע ארבעטער, האט באַ־לויכטן עקאנאמישע פראגעס פון קאפּי־טאליסטישן שטאנדפּונקט. ווי עס ווערט אבער באהויפּטעט, האבן די רעדע גע־קאנט אויפגעמעכט בלויז זייער שטארקע אפּאראט, און די געוויינלאכע ראדיאָס וואס בריטישע ארבעטער פארמאגן האבן זי ניט געקאנט אויפנעמען.

קאראָל איז מוחל א טייל פון זיין נעהאלט

בוקארעסט, דעצ. 10. — קעניג קאַ־ראל האט פארלאנגט פון׳ם פארלאמענט אז עס זאל געשניטן ווערן די אפּאַ־פּריאציעס פון דער רעגירונג פאר׳ן אויפ־האלט פון דער קעניגלאכער פאמיליע אויף 22 פּראָצענט. דער פארלאמענט האט ווארים באגרייט דעם דאזיקן פארש־לאג.

די אפּאָפּריאציע איז געווען 370 טוי־זענד דאלאר.

קאראָל פארשלאג איז געקומען נאכ־דעם מווי די דעפּוטאטן האבן באשלאסן צו שניידן זייערע איינגענע געהאלטן אויף 20 פּראָצענט.

דייטשער וויסנשאפטסמאן זאגט פאראויס ראַ־קעטן עראָפּלאנען אין צוואנציק יאָר, ארום, וואס וועלן פליען פינף טויזנט מייל א שעה

ניו־יאָרק, דעצ. 10. — אין יאר 1950 — בלויז אין צוואנציק יאר ארום, וועט איינער קאנען אפּעטן מיטאג אין, לאָ־מיר זאגן, בערלין, דייטשלאנד, און ער וועט זיך קאנען "אריבערכאפּן" קיין ניו־יארק צו "כאפּן" א דרעמל, און אויב ער וועט וועלן, וועט ער זיך צוריק "אריבער־כאפּן" קיין בערלין טרינקען א גלעזל טיי, נאָכ׳ן שלאָף.

פרינץ פאן אפּעל, וועלכער עפענט זיך איצט אין די פאראייניקטע שטאטן וואו ער שטודירט די סיסטעם פון אור־טאמאביל פּראָדוקציע, האט דאָ דער־קלערט, אז ער איז געווען דער ערשטער צו פליגן אין דער באַרימטער "ראקעטן־קאר" און שפּעטער איז ער געפלוגען אין א "ראקעטן" עראָפּלאן, און נעמענדיק אין אנבאטראכט די דערפאלגן פון די דאזיקע פליגענדיקע מאשינען, גלויבט ער אין דעם אז אין צוואנציק יאר ארום וועט עס מעג־לאך זיין צו פליגן פון אייראָפּע קיין אמעריקע אין אולעכע "ראקעטן עראָפּלאַ־נען" אין דריי שטונדן צייט, צו א קאסט וועט וועט באטרעפן וויינינקער וויפיל עס קאסט איצט א ביליעט פאר א רייזע פון 20 שטונדן אויף דער באן.

"איך זע נ׳ניט איין קיין אורזאך", — האט ער געזאגט, — פארוואס מיר זאָ־לען ניט קאנען א "פאר טאן" פינף טויי־זענד מייל א שטונדע. וואס שנעלער די ראקעטן עראָפּלאנען וועלן פליגן, אלץ ביליקער וועט קאסטן די נסיעה, — האט ער געזאגט.

איצט דארף מען בלויז האבן נעדולד און וואַרטן אויף דער צייט פון "ראקעטן עראָפּלאנען" אין וועלכע מען וועט "אריי־בערשיסן" פאסאזשיר פון איין עק וועלט אין דעם צווייטן.

—(::)—

קינדער פון א. ר. פ. ט. שול פירן דורך קאנצערט זונטאג

זונטאג, דעם 14טן דעצעמבער, 8 נ. מ. וועלן די קינדער קלובן פון פריי־היטסם טעמפּל־ארב. רינג שול, דורכפירן א ליטעראריש מוזיקאלישן אוונט פאר׳ן פרייהייטס טעמפּל באזאר וואס וועט קירצ־לאך פארקומען.

אין דער פראגראם גייען אריין מוזיק, לידער, דעקלאמאציעס, אין איין־אקטער "א פארשטערטער פסח" און א. וו.

אלע טוער, נאענטער פריינט און סימ־פאטיקער זיינען געבעטן צו קומען, און מיטבריינגען זייערע פריינט.

פופּצענער קאָמיטעט האלט היינט אָפּ ערשטע זיצונג

דער ניי דערווייטערטער קאמיטעט פון פופּצן מענשן וועלכע זיינען דערווייטלט געוואָרן מאַנטאָג אונטן אין תלמוד תו־רה זאל, ביי דער קאנפערענץ, וועט אָפּ־האלטן א זיצונג היינט 8.30 אוונט אין תלמוד תורה.

—(::)—

ארבעטסלאזיקייט אין ענגלאנד וואקסט נאך אלץ

לאנדאָן, דעצ. 10. — די ארבעטסלאָ־זיקייט אין גרויס בריטאניע האט זיך א הויב געטאן ביז 2,305,639 דעצ. 1טן, לויט אן אפיציעלן באריכט. דאס איז מיט קארנע 20 טויזנט ארבעטסלאזע מער ווי מיט א וואָך צוריק, און אויף אביבר א מיליאָן מער ווי פאראיארן דעם זעלבן טאג.

עדמאָנטאָנער מאן באצאָלט מיט׳ן לעבן פאר א שפּאס

ערמאנטאן, אלטא., דעצ. 10. — וויל־פרעד לאמאנט, א מעכאניק, איז דערשאסן געוואָרן אויף טויט דאָ ארום 6 אויינער לעצטן אוונט, באצאלנדיק מיט׳ן לעבן פאר אן אומשולדיקן שפּאס וואס ער האט געמאכט. מען פ. א. מור, איינגעזיטער פון א גאזאלין סטאנציע, איז ארעסטירט גע־וואָרן אויף דער קלאגע פון מארד.

ווי מור דערציילט, איז ער געזעסן אין זיין אפּס און האט גלייענט א צייטונג, ווען אימעצער איז פלוצלונג אריינגעקומען און האט אויסגערופן "הענד אויף די הענט!" ער איז ערשט מיט עטלאכע טעג צוריק בארויבט געוואָרן, און ער האט דאס מאל ניט געוואלט נעמען קיין שאנסן. ער האט גלייך געכאפּט דעם רעוואלווער וואס ער האט געהאט גרייט ארום זיך און האט אויסגעשאסן. לאמאנט, דורכגעשאסן אין האַרצן, איז גלייך געפאלן א טויטער.

לאמאנט איז געפאָרן אין אוטאמאביל מיט א פריינט, און ער האט זיך אפּגע־שטעלט ביי דער גאזאלין סטאנציע אנצו־פרעגן וועגן אן אדרעס. ער האט געזאגט זיין פריינט, אז ער קאן מור׳ן.

דער פארשטארבענער האט איבערגע־לאזן א ווייב מיט א קליין קינד, וואס זיי־נען איצט צו גאסט אין וויקטאריא, ב. ק.

פערציק פארוואונדעטע אין דייטשע ראיאָטן

בערלין, דעצ. 8. — איבער פערציק פערזאָנען זיינען נעכטן פארוואונדעט גע־וואָרן אין בערלין און אין אנדערע דייטש שע שטעט אין די געוויינלאכע זונטאג־דיקע פאליטישע ראיאָטן.

אין בערנאו, ארום בערלין, האבן קאָ־מוניסטן פארוואונדעט מיט שטייגער א פאשיסטישן פאראד און די פאליציי וואס האט געפארואוט איינשטעלן אן אנדערן 20 פאליציסטן און פאשיסטן זיינען דער נאך אפּגעפירט געוואָרן אין שפּיטאל.

אין דערטמונד איז איין פאשיסט ערנסט פארוואונדעט געוואָרן אין אַ־נעלאכן צוזאמענשטויס, און ער האלט ביים שטארבן.

אנב - אורחא

פון מארק

ארץ ישראל און אידן

איך ווייס ניט אויב עס זיינען דא אידן וואס זאלן באמת ניט וועלן ארץ־ישראל.

איך מיין ניט דוקא פאר זיך. ניין, פאר זיך ווילן דאך אפילו די ציוניסטן ניט קיין ארץ־ישראל, שוין אפּגערעדט פון אידישע אנענטורניקעס: זיי, זאגן זיי, איז אין גלות אויך ניט אזוי ביטער.

איך מיין פאר׳ן כלל ישראל. אז אנדע־רע אידן זאלן פאָרן און מאכן פון ארץ־ישרל א אידישן לאנד, דאס ארט באמת קיין אידן אין דער וועלט ניט. אדרבא, יעדער איד וועט נאך נעבן צושטייער א קוואדער פאר דעם צוועק.

וואס, איר זאגט אז די בונדאווצעס זיי־נען גוואלדיקע קעגנער פון׳ם ציוניזם ביז היינטיקן טאג?

איז דאס ניט חלילה דערפאר, ווייל זיי האבן א וועלכן ס׳איז פאראורטייל קעגן ארץ־ישראל. זיי גלויבן בלויז ניט אינ׳ם ציוניזם, און ס׳איז זייער חוב צו פארהיטן דעם אידישן פראלעטאריאט ער זאל זיך ניט לאזן פארשלעפערן מיט פּוסטע חלו־מות.

ווען איר קומט אבער צום בונד און ניט אים א תקיעת־כף, איבערגעהאקט צוליב זיכערקייט מיט א ציצה פון טלית־קטן, אז איר וועט אומבאדינגט קריגן ארץ־ישראל פאר׳ן אידישן פאלק, דאן וואלטן זיי אליין געהאלפן אונטערזינגען "התקוה".

אזוי, אמווייניקסטנס, זעט עס אויס פון זייערע טענות קעגן דעם ציוניזם.

* * *

און איך גיי נאך א שריט ווייטער און דערקלער, אז אפילו די קאמוניסטן האבן ניט וואס אויסצוזעצן קעגן ערעציסראל.

וואס עס קוועטשט זיי דער שוך, איז דער בריטישער אימפּעריאליזם. ווען איר פארטרייבט מארגנדיקן טאג ענגלאנד פון פאלעסטינע און ניט איבער דעם פאלעס־טינער מאנדאט צו דער סאוועט רעגירונג, דאן וועט איר האבן דאס רעכט צו זיין א ציוניסט, ווי איר מאגט היינט לכל הדעות זיין א ביראַ־בידזשאנער.

און די סאוועט רעגירונג וועט דאן אליין קאלאניזירן אידן אין פאלעסטינע (מיט דער הילף פון אנראַ־דזשאינט), און די קאָ־מוניסטן וועלן זיך פארנעגן אויף די אראַ־בישע נאציאנאלע אינטערעסן, וועלכע זיי מוזן איצט פארטיידיקן, פונקט ווי זיי האבן פארנעגן אויף די נאציאנאלע אינ־טערעסן פון די שטעטן אין קרים, פון די אוקראינער אין אוקראינע און פון די קאָ־זאקן אין ביראַ־בידזשאן.

* * *

נו, ניט אלע אידן וויל גלייך ארץ־ישראל.

איינער וויל עס ווי ברויט צו שטילן דעם הונגער.

איינער וויל דאס ווי פּוטער, צו באַ־שמירן די ברויט.

איינער וויל דאס ווי א ביטערע רפואה — אז אנדערער זאל עס נעמען.

איינער ווי עס ווי קאמפּאס, וואס זאל קריכן אין מויל נאך א זאכן מאלצייט.

איינער וויל עס ווי אן אפּעראציע, — אויסקושניידן דעם גוף און לאזן דאס האַרץ צאפּלען זיך . . .

איינער וויל עס ווי עסן, און אן אנדע־רער וויל עס ווי בענשן.

איינער וויל עס ווי קוילן צו הייצן דעם אויוון, און דער אנדערער וויל דאס ווי א מחודר׳דיק חנוכה לעמפּל אויף אנצוצינדן א מאל אין יאָר.

און נאך איינער וויל עס נאר, — ווי ארץ־ישראל ערד, צו לייגן צוקאפּנס נאך הונדערט מיט צוואנציק יאר.

* * *

ס׳איז געווען אין אינטערעסאנטער סימ־פּאזיום דא לעצטן פרייטאג, אין פרץ־זאל, אונטער אויפזיכט פון דער אידישער קול־טור געזעלשאפט.

"בלויז" פינף רעדנער זיינען געווען, וואס האבן פארטראטן בלויז פינף שטאנד־פּונקטן איבער׳ן ציוניזם: א פּועלי־ציו־ניסט, א צעירי־ציוניסט, א ליבעראל פּועלי־ציוניסט, אן אלגעמיינער ציוניסט און ניט־ציוניסט.

און וואס פאר א פארשיידנארטיקייט פון מיינונגען און שטאנדפּונקטן!

דער וויל א סך ארץ ישראל פאר א סך אידן; דער וויל א סך א״י פאר א געוויסן טייל פון די אידן; דער וויל אביסל ארץ־ישראל פאר א סך אידן, און דער — אביסל א״י פאר אביסל אידן.

דער וויל אזא ארץ־ישראל, און דער און אנדערע: דער וויל צו א״י א שטיקל גלות, און דער וויל א שטיקל א״י צו א שטיק גלות.

און פארגעסט ניט, אז דא זיינען געווען פארטראטן בלויז פינף ריכטונגען. עס זיי־נען דא נאך א סך ריכטונגען, און יעדע ריכטונג האט אירע איינענע שאטירונגען, און יעדע שאטירונג האט נאך אירע באַ־זונדערע קאלער קאמבינאציעס.

* * *

און די אונטערשטע שורה איז:
17 מיליאן אידן, 17 מיליאן מיינונגען.

דאס איז ניט נאר בונגע ארץ־ישראל, נאר בונגע אלע פראגעס און פראבלעמען אין אידישן און אלגעמיינעם לעבן.

איך פארצייכן דא בלויז דעם פאקט. איך זאג ניט, אז דאס איז דוקא שלעכט.

אדרבא. איך דיינק אז דאס איז א מעלה, ווען מענשן האבן זייערע איינענע קעפּ אויף די פלייצעס, און אז מען לאזט זיך ניט צו גיסן אין איין פורעם.

נישקשה, אז עס וועט קומען צו א גליי־כער זאך דערפילט עס דאס פאלק מיט זיין געזונט חוש.

37 26

Classified

לאכעס

PER

PROF. SCOTT

R.B.OR

WILLOW AR COM

AACTIVE MES

119 Alb

אלד אפ

MUTUAL

874 Main St.

$ 7.50

$10.00

FOR

SCOTT REA

MAGIC TIRE &

SHERWIN-WILLIAMS